

Overordna utdanningsplan for patologi i Helse Førde

Spesialitet : Patologi

Utdanningsplanen gjelder for spesialistutdanningen i patologi med samlet tjeneste minst 5 år, herav som hovedregel 4 år ved avdelingen ved Førde sentralsjukehus, og minst 1 år ved patologiavd. på universitetssykehus, fortrinnsvis Haukeland Universitetssjukehus.

Omtale av utdanningsvirksomheten

Avdelingen gjør diagnostikk for Helse Førde, dvs. for Førde sentralsjukehus, de to lokalsykehusene i Lærdal og på Nordfjordeid, samt fra poliklinikk i Florø. Vi mottar dessuten prøver fra legekontor i Sogn og Fjordane (antall histologiske eksterne prep. er økende, i 2017 registrert som 3596 remisser).

Avdelingen har godkjent to hjemler for LIS. Totalt er det i avdelingen 5 overlegestillinger og 2 LIS.

Avdeling for patologi ved Førde sentralsjukehus åpnet i nybygde lokaler september 2006. Samlet grunnflate for avdelingen er ca. 600 kvm, og alle seksjoner er lokalisert i samme etasje (2. etasje i egen fløy). Avd. har virksomhet for histologi, cytologi, molekylærpatologi og autopsi. En egen seksjon for molekylærbiologi drives i samarbeid med Mikrobiologisk avdeling. Seksjonen ble åpnet oktober 2012 og startet i februar 2013 opp med molekylærpatologiske analyser.

Avd. er moderne utstyrt. Kontorer for leger og avdelingsledere ligger samlet i egen fløy. Legenes arbeidsstasjoner er utstyrt med moderne mikroskoper og PC med installert patologidatabase Unilab-700 og Sectra løsning for digital patologi.

Avdelingen har ingen vaktturnus. Legene har ordinær arbeidstid 40 timer ukentlig med adgang til noen timers pålagt utvidet arbeidstid (inntil 5 timer per uke, etter individuell avtale).

Avd. har eget bibliotek med oppslagslitteratur og tidsskrifter, dette er lokalisert til samme korridor som legekantorene. Avdelingen har diskusjonsmikroskop med plass for 6 personer og en storskjerm for visning av scannede preparater. Sykehuset har medisinsk bibliotek lokalisert like i nærheten, med mulighet for assistanse for anskaffelse av spesiallitteratur med mer.

Prøvetyper histologi: Avdelingen mottar et forholdsvis stort volum av biopsier fra gastro-intestinal-tractus med operasjonspreparater, herav mange resektater med colorectale kansere og noen ventrikkelkansere; et høyt antall hudpreparater; gynekologiske prøver med utskrap, biopsier og operasjonspreparater; urologiske prep. med grov nålsbiopsier og TUR-prep. fra prostata, blærebiopsier og TUR-blære-prep. samt nyrekanser og testis-kanser; grov nålsbiopsier og stereotaktiske biopsier fra mamma med operasjonsprep. (resektater og ablatio mammae, sentinel node og aksilletoilette med lymfeknuter); biopsier fra

bronchialslimhinne og lunger; maligne lymfomer; et mindre antall grovnålsbiopsier fra nyre og lever, grovnålsbiopsier som utredning av metastatisk kreftsykdom;mv.

Prøvetyper cytologi: Hovedvekt på FNAC (mest thyreoidea, lymfeknuter, spyttkjertel); serøse væsker; cytologi fra blæreskyllevæske, cytologi fra luftveier/lunger. Det lages ved behov celleblokk av væskebaserte prep. med immunhistokjemi. Økning av prøveglass fra pas. med utredning for lungekreft har den senere tid vært merkbar – inkluderer FNAC fra lymfeknuter i mediastinum ved EBUS (endobronchial ultra-sound- veiledet us.).

To av patologene har spesiell kompetanse i cytologi inkl. punksjoner; en del av punksjonene for cytologi taes av patolog. Det er opprettet arbeidsstasjoner på Ultralydlab. ved Radiologisk avdeling og på Medisinsk poliklinikk (lungekreftutredning inkl. EBUS), hvor cytolog på stedet kan vurdere om uttatt materiale er representativt ((ROSE=Rapid On Site Evaluation; på Radiol.avd. oftest finnålsprøver fra thyreoidea).

Tabell: Prøvetall 2018 (som meddelt til Årsrapport for Den norske patologforening).

Prøvetype	Antall prøver	Spesifikasjon	
Histologi	10601	Antall glass: 30978	
Frysesnitt	12		
Cytologi	633	FNAC: 419*	
Obduksjoner	34	Perinatale: 11	
Immun-histokjemi	1183 (antall remisser)	1-3 us.: 669 4 eller flere us.: 514	
Molekylærpatologi	141 (antall remisser)	Samlet analysetall 4181	Mutasjonsanalyser, B-celle -.klonalitet

* FNAC = fine needle aspiration cytologi (punksjonscytologi)

Second opinion: Avdelingen har god kontakt med Avdeling for patologi ved Haukeland Universitetssykehus (HUS). Prep. for second opinion-vurdering sendes oftest til HUS – herav sendes alle (første gangs-diagnostiserte) maligne lymfomer for sec.opinion og ev. supplerende us., dette etter nasjonal anbefaling. Grovnålsbiopsier fra nyre diagnostiseres primært ved egen avd., med supplerende elektronmikroskopisk us. i Bergen. Hjerner fra perinatale obduksjoner og selekterte hjerner fra voksenobduksjoner sendes nevropatolog på Haukeland.

Det er grunn til å understreke at Førde sentralsjukehus er en arbeidsplass hvor de kollegiale samarbeidsforhold gjennomgående er meget gode. Avdeling for patologi er meget vel mottatt i fagmiljøet, og vi har lyktes med å oppnå god kommunikasjon med avdelingene. Dette gode samarbeidsmiljøet anser vi er en ressurs også i utdanning av LIS.

Beskrivelse av utdanningsløpene

Av (minimum) 5 års utdanning for spesialiteten patologi må minst 1 år tas ved annen patologiavdeling, fortrinnsvis Haukeland Universitetssykehus. Dette ekstra året vil måtte inkludere 6 mnd. cytologi og histopatologi fra emner som ikke er tilstrekkelig dekket ved egen avdeling (for eksempel thoraxpatologi, bløtdelspatologi, maligne lymfomer med benmargspatologi, nevropatologi, nyrepatologi).

Iflg. avtale med Helse Bergen må samlet minst 1 års tjeneste gjøres ved Haukeland Universitetssykehus (HUS). I utgangspunktet ser vi for oss at vår LIS kan oppholde seg på HUS i flere bolker, f.eks. på opp til 3 mnd. av gangen i løpet av de 5 årene. En mer detaljert

utdanningsplan vil måtte tilrettelegges etter hvert, i samarbeid med LIS og de to patologiavdelingene.

Den lokale læringsarena vil først og fremst være Avdeling for patologi, supplert av kontakt med aktuelle kliniske avdelinger. Avdeling for patologi er plassert nær bl.a. kreftavdeling, operasjonsavd. og brystdiagnostisk senter. Avstander er generelt små. Dette medfører at det er lett for klinikere å komme innom for å diskutere prøvesvar, synspunkter på videre utredning av pas. etc.

Klinisk-patologiske konferanser/MDT-møter: De fleste MDT-møter som inngår i Pakkeforløp kreft holdes nå på eget møterom ved Avdeling for patologi. Som før er det ukentlige møter for mamma-patologi (pakkeforløp og andre), og ukentlige møter for urologisk kreft og pas. med kreft i gastro-intestinal-tractus. Det holdes regionale ukentlige konferanser samme sted for pas. med lungekreft og gynekologisk kreft. Vi har videre tverrfaglig møte månedlig med Hud poliklinikk. Nyrebiopsier (ca. 15/år) vises regelmessig og fortløpende for husets nefrologer.

Introduksjon av nye LIS

Alle nyansatte, inkl. LIS, går ved tilsetning gjennom et introduksjonsprogram med e-læringskurs mv.

Fra starten av vil LIS delta i rutineoppgaver etter arbeidsliste, og vil som ledd i grunnutdanningen utføre de fleste av avdelingens obduksjoner samt en rimelig del av makrobeskjæringsarbeidet. Mikroskopering av histologi og cytologi vil være del av de grunnleggende arbeidsoppgaver, med blick også på oppnåelse av tilstrekkelig antall preparater og læringsmål iflg. spesialistkrav.

Alt arbeid vil skje under veiledning og aktiv supervisjon av overlegene. Det er utarbeidet skriftlige maler for obduksjon og makrobeskjæring. For besvarelse av operasjonspreparater fra pasienter med kreftsykdom anvendes mal fra Den norske patologforening: «Veileder i biopsibesvarelse av maligne svulster» (oppdateres regelmessig).

All gjennomgang av mikroskopi skjer ved hjelp av «dobbel-tubus» i mikroskop, eller alternativt gjennom felles gransking av mikrobilde på dataskjerm (digital patologi, se ovenfor).

Vedr. intern-undervisning henvises til eget avsnitt.

Supervisjon, veiledning og faglig utvikling.

Overlege som er medisinskfaglig rådgiver er veileder for LIS.

Retningslinjer for veiledningssamtaler med LIS:

- Planlagt hyppighet : minimum en gang i måneden, og ellers etter behov.
- Planmessighet: Fastsettes fortløpende.
- Hvem tar initiativ: Både LIS og veileder kan ta initiativ til ekstra-møte.
- LIS dokumenterer selv møte i kompetanseportalen.

Supervisjon i klinisk virksomhet er beskrevet ovenfor.

LIS har faglig fordypning 4 timer per uke; det legges til rette for dette etter fortløpende avtale; der det er hensiktsmessig, blir tid for fordypning (ukedag, for/ettermiddag) presisert i den ukentlige arbeidsplan for legene.

LIS har stående invitasjon til å være med på MDT-møtene; et siktemål er i løpet av utdanningsperioden å la LIS selv aktivt delta i presentasjon av pasientprøver på utvalgte møter.

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål

Tjenesten i spesialiseringsperioden skal bidra til at LIS kan oppnå følgende læringsmål (med hoveddel i Helse Førde, resten i Helse Bergen):

Det vises her den til enhver tid gjeldende versjon i kompetanseportalen, der læringsmål, læringsaktiviteter og læringsarena går frem.

Utdanningsansvarlig overlege vil sammen med kolleger fra avdelingen (ved behov etter diskusjon med avdelingssjef) stå for den fortløpende faglige vurdering, som vil bli dokumentert i kompetansportalen etter gjeldende forskrifter.

Teoretisk undervisning

Internundervisning for LIS finner sted med 2 undervisningstimer ukentlig inntil minst 70 timer per år. Målsettingen er å innenfor de 4-5 år av LIS-perioden å gjennomgå de viktigste temaene innenfor avdelingens diagnostikk med hovedvekt på organpatologi (hud, gastrointestinal, mamma, gynekologi, urologi, lunge, klinisk cytologi mv.). Der hvor det finnes hensiktsmessig, vil internundervisning harmoniseres med LIS-deltagelse på eksterne kurs (som forberedelse til kurs og/eller felles gjennomgang etter gjennomført kurs).

Vi legger opp til et variert tilbud med ppt.-formidlede forelesninger med faglig diskusjon, felles mikroskopiseanser med kasus fra diagnostikken, litteraturmøter, og i blant undervisningsmøter med ekstern fordragsholder og/eller deltagere fra kliniske avdelinger. LIS skal selv stå for en rimelig andel av internundervisningen (tentativt inntil maks. 20% av undervisningstimene).

En vesentlig del av utdanningen for LIS vil, som vanlig ved patologiavd., finne sted ved deltaging i kliniske avdelingsaktiviteter under supervisjon.

Deltagelse av LIS på nasjonale kurs har høy prioritet, også som aktivitet for oppfyllelse av aktuelle læringsmål.

Med innføring av regional digital patologi er en målsetting å etablere et undervisningssamarbeid med andre patologiavd., innen Helse Vest.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles regional kompetanseplan blir tildelt alle LIS. Temaer vedr. etikk, forskningsforståelse, pasientsikkerhet/forbedringsarbeid, ledelse/systemforståelse, kommunikasjon / pasient- og brukermedvirkning og lovverk blir i tillegg belyst i form av kurs arrangert nasjonalt, regionalt og lokalt. Fag- og utviklingsavdelingen i Helse Førde har medansvar for at LIS får gjennomført læringsaktiviteter knyttet til FKM.

Størsteparten av læringsmålene i FKM skal oppnås gjennom daglig praksis, f.eks. vil etisk refleksjon måtte utvikles gjennom deling av erfaringer knyttet til aktuelle pasientkasus. Det er anledning for LIS til å delta i, evt. lede, forbedringsprosjekt i avdelingen, f.eks. ved innføring eller endring av metoder.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Utdanningsutvalget består av overlege Aleksandar Vodovnik (utvalgets leder), medisinsk-faglig ansvarlig, overlege Bjørn Ståle Sund, og LIS Parvinder Kaur (pt. i svangskapspermisjon).

Utdanningsansvarlig overlege er Bjørn Ståle Sund. Han deltar aktivt i avdelingens diagnostikk og i supervisjon og tilrettelegging av arbeid for LIS og for patologkolleger. Han er også sentral aktør i den daglige kommunikasjon med de kliniske avdelinger i foretaket og i tilrettelegging av internundervisningen. Han var fra 2006-11 (6 år) medlem av styret i Den norske patologforening, herav de siste 4 år leder av foreningens fagutvalg.

Forskning

Patologi er et fag som ligger godt til rette for forskning; det ligger i fagets natur å utvikle en metodologisk tankegang og å kombinere teoretisk innsikt med evidensbasert, praktisk faglig virksomhet.

Som LIS 1 skal alle ha gjennomført FKM-LM 10-12 om forskningsforståelse og som LIS 2/3 FKM-LM 13 som gjelder forskningsprotokoll, lovverk og forskningsetikk. Det blir tilrettelagt for at LIS 2/3 får delta i kvalitetsutviklingsarbeid. Avdelinga arbeider etter kvalitetstandard ISO 15189 akkreditering. LIS blir også oppfordret til egne FOU prosjekt, eller bli involvert i forskning som er avdelingsintern, eller forskningsgruppe med flere sentre. Avdeling for patologi har også erfaring med deltaking i kliniske studier, og vil involvere LIS i arbeid med planlegging og utføring av disse. Forskningskompetanse ved avdelinga er deltagelse i ulike publikasjoner, blant annet innen digital patologi. En patolog har også doktorgrad fra Latvia. Forskningveiledelse blir gitt av «Senter for helseforskning», et samarbeid mellom Helse Førde og Høgskulen på Vestlandet, men all forskning skjer i regi av Helse Førde. Personvernombudet er sentral i å sikre korrekte søknadsprosesser, og unilversitetet i Bergen er naturlig samarbeidspartner for forskningsprosjekt.

Individuell utdanningsplan

Ved tilsetning vil det utarbeides en individuell utdanningsplan for LIS, som viser hva LIS skal gjennomføre (læringsmål, læringsaktiviteter og læringsarenaer), basert på hvor i utdanningsløpet LIS starter. Den individuelle utdanningsplanen utarbeides av LIS i samarbeid med veileder og evt. utdanningsansvarlig overlege. Planen skal godkjennes av leder.

Simulering og ferdighetstrening

Krav til ferdighetstrening er oppfylt gjennom den daglige virksomhet i avdelingen. Gjennom regelmessig deltagelse i beskjæring av operasjonspreparater og obduksjoner vil kandidaten gradvis bygge opp egen kompetanse og vil med tiden kunne gjøre stadig mer av dette arbeidet selvstendig. Kompetanse i mikroskopering av histologiske snitt (vevssnitt) og cytologiske preparater (celleprøver) tar mange år å utvikle, men også her vil daglig ferdighetstrening lede fram mot den kompetanse som er nødvendig for en spesialist i

patologi. Ferdighet i bruk av tilgjengelig faglitteratur (tekstbøker, nettbaserte kilder) som hjelp i diagnostikken er en del av denne kompetanse-utviklingen.

Tillitsvalgte

Tillitsvalgte for leger ved sykehuset har de senere år vært aktive og lagt vekt på tilgjengelighet og kommunikasjon med medlemmene. Temaer knyttet til LIS interesser vil lett kunne meldes til tillitsvalgt med realistisk forventning om oppfølging fra denne.

Kontakt <For spørsmål om spesialistutdanningen ta kontakt med

Medisinskfaglig ansvarlig overlege, som også er utdanningsansvarlig for LIS.
Avdelingssjef